

ORGANIZATION OF ACCOUNTING FOR PREPARATION OF REPORTS FOR ECONOMIC BUSINESS ANALYSIS

Ljiljana Stošić Mihajlović

Academy of Technical and Educational Vocational Studies, Nis - Department in Vranje, Serbia,
ljiljana.stosic.mihajlovic@akademijanis.edu.rs

Abstract: This paper discusses the organization of the accounting sector of the company in connection with the preparation of the necessary reports that are the basis for economic analysis of business. The aim of this paper is to point out the importance of purposeful organization of the accounting sector, given its importance in preparing business, especially financial reports, based on which the analysis of business performance is performed, with the aim of implementing corrective actions based on established analysis results. In the advanced planning period it operated successfully. The methodology applied during the preparation of this paper is suitable for research in the social sciences, in general, but also specifically for the area that the paper explores, and these are specific accounting techniques and elements needed for economic analysis. The results we obtained during the research confirm the goal of the research: up-to-date, qualitative and quantitative accounting of business changes is the only real basis on which operations with data from accounting reports are possible, which are related to economic analysis of business changes and business flow planning. Only well-organized accounting business with timely and credible accounting coverage of business changes provides good information for business analysis and, more importantly, the basis for planning future business activities, which is the main conclusion of this paper. The recommendation for future research, but also for business practice, refers to the constant insistence on efficient and effective organization of accounting, so that it would be able to meet the requirements of management regarding timely and credible business reporting.

Keywords: organizational structure, accounting reports, economic analysis

ORGANIZACIJA RAČUNOVODSTVA ZA SASTAVLJANJE IZVEŠTAJA ZA EKONOMSKU ANALIZU POSLOVANJA

Ljiljana Stošić Mihajlović

Akademija tehničko-vaspitačkih strukovinih studija, Niš – odsek u Vranju, Srbija,
ljiljana.stosic.mihajlovic@akademijanis.edu.rs

Rezime: u ovom radu se govori o organizaciji računovodstvenog sektora preduzeća u vezi sa sastavljanjem potrebnih izveštaja koji su osnova za ekonomsku analizu poslovanja. Cilj rada je da ukaže na značaj svrsishodne organizacije računovodstvenog sektora, s obzirom na njegov značaj u pripremanju poslovnih, naročito finansijskih izveštaja, na temelju kojih se obavlja analiza uspešnosti poslovanja, sa ciljem da se na osnovu utvrđenih rezultata analize sprovedu korektivne akcije, kako bi preduzeće u narednom planskom periodu uspešno poslovno funkcionisalo. Metodologija koja je primenjena prilikom izrade ovog rada primerena je istraživanjima u društvenim naukama, uopštem smislu, ali i posebno za oblast koju rad istražuje, a to su specifične računovodstvene tehnike i elementi potrebni za ekonomsku analizu. Rezultati do kojih smo prilikom istraživanja došli potvrđuju cilj istraživanja: ažurno, kvalitativno i kvantitativno računovodstveno obuhvatanje poslovnih promena jedino je prava osnova na koje su moguće operacije sa podacima iz računovodstvenih izveštaja, koje su vezane za ekonomsku analizu poslovnih promena i planiranje poslovnih tokova u narednom periodu. Samo dobro organizovano računovodstveno poslovanje uz pravovremeno i verodostojno računovodstveno obuhvatanje poslovnih promena daje dobre informacije za analizu poslovanju i što je još važnije, osnovu za planiranje narednih poslovnih aktivnosti, što je glavni zaključak ovog rada. Preporuka za buduća istraživanja, ali i za poslovnu praksu, odnosi se na stalno insistiranje na efikasnoj i efektivnoj organizaciji računovodstva, kako bi ono bilo u mogućnosti da odgovori zahtevima menadžmenta u vezi sa pravovremenim i verodostojnim poslovnim izveštavanjem.

Ključne reči: organizaciona struktura, računovodstveni izveštaji, ekonomska analiza

1. UVOD

Preduzeće je živi organizam, njegov rast i razvoj zavisi od adekvatnih planskih, kontrolnih i analitičkih postupaka koje je kreiralo i koje primenjuje u svim sferama sopstvenog poslovanja. Organizacija računovodstva za pripremanje izveštaja pogodnih za poslovnu analizu podrazumeva prvenstveno adekvatno praćenje već obuhvaćenih i prikazanih

informacija, sadržanih u finansijskim izveštajima i posebno analiziranje podataka koji su od suštinskog značaja za poslovanje svakog preduzeća. Poznavanje i primena savremenih metoda računovodstvene analize daće menadžmentu preduzeća širok spektar mogućnosti u pogledu nesmetanog, rasta i razvoja preduzeća u skladu sa unapred projektovanom i prezentiranom vizijom i misijom

Pojam računovodstveni izveštaji pogodni za ekonomsku analizu se često koristi u stručnoj javnosti. Prisutne su brojne razlike i neslaganja oko samog pojma i načina na koji treba primenjivati metode savremene računovodstvene analize, a u značajnom broju postoje razlike i oko dometa i ograničenja savremene računovodstvene analize. Ipak, instrumenti koji daju najverniju sliku o jednom privrednom ili vanprivrednom subjektu su finansijski izveštaji. Međunarodni računovodstveni standardi poznaju pet osnovnih finansijskih izveštaja: bilans stanja, bilans uspeha, izveštaj o novčanim tokovima, izveštaj o promenama na kapitalu i napomene uz finansijske izveštaje. Na osnovu takve strukture, računovodstvena analiza prepoznaje navedene finansijske izveštaje kao primarni predmet svog interesovanja i može definisati kao skup mera, radnji i aktivnosti, usmerenih na stavljanje numeričkih informacija iz finansijskih izveštaja u odgovarajući međudodnos sa ciljem da se dobije nova numerička vrednost koja predstavlja određeni pokazatelj o kvalitetu (adekvatnosti) poslovanja preduzeća ili njegovog dela.

U ovom radu nastojaćemo da ukažemo na pojam računovodstvenih izveštaja pogodnih za ekonomsku analizu i njihov uticaj na poslovanje preduzeća, prvenstveno usmerivši pažnju ka: analizi finansijskih izveštaja, njenom značaju, komparativnim i agregatnim finansijskim izveštajima, kao i uporednom i procesnom analizom finansijskih izveštaja. Svi postupci koji se projektuju i implementiraju trebalo bi da su usmereni na poboljšanje poslovanja preduzeća, prvenstveno putem kontinuiranog i sistematskog praćenja pojedinih pozicija u finansijskim izveštajima. Finansijski izveštaji su poslovni dokumenti, pomoću kojih preduzeća daju informacije o rezultatima svojih transakcija, odnosno celokupnog poslovanja, osobama i organizacijama izvan i korisnicima unutar preduzeća. Pomenuti izveštaji treba da budu razumljivi, relevantni, pouzdani i uporedivi, jer se sastavljaju sa ciljem da budu razumljivi osobama koji imaju dovoljno znanja o poslovanju, ekonomskim aktivnostima i računovodstvu i koji su spremni da iskoriste informacije na najbolji mogući način. Dakle, informacije koje proizilaze iz finansijskih izveštaja se mogu koristiti od strane eksternih i internih stejkholdera za različite namjene - vlasnici i menadžeri zahtijevaju finansijske izveštaje, na osnovu kojih bi doneli važne poslovne odluke koje utiču na dalji rad kompanije - zaposleni su takođe zainteresovani za finansijsko stanje kompanije u kojoj rade, pa stoga značaj kvalitetnih i vjerodostojnih finansijskih izveštaja u poslovanju bilo koje kompanije je veoma bitan.

Revizija tih izveštaja omogućava uverenje i pouzdanost javnosti u istinitost i objektivnost sastavljenih finansijskih izveštaja koji su javno obelodanjeni po nacionalnim zakonskim okvirom, a koji su u skladu sa međunarodnim standardima iz predmetne oblasti .

Finansijski izveštaj je integralna celina svih poslovnih aktivnosti. Kao takav je nezamjenjiv u izveštavanju o stvarnom stanju na određeni dan. Finansijsko izveštavanje o stanju preduzeća je od javnog interesa koji čine postojeći i potencijalni investitori, poverioci, davaoci kredita, menadžeri i zaposleni.

Bez obzira na sve kontrolne mere, ustanovljene standarde i zakonske propise, finansijski izveštaji nemaju obeležje savršenih izveštaja. Način početnog priznavanja i procenjivanja pozicija u njemu, može generisati skrivene gubitke i latentne rezerve.

Poslovni svet nije imun na lažne finansijske izveštaje, koji se nazivaju "kreativni izveštaji". Ovi izveštaji su kreirani sa namerom obamnjivanja ili lažnog prikazivanja stanja i rezultata, radi ostvarivanja nekog skrivenog cilja. Ovi finansijski izveštaji sačinjavaju se nepoštovanjem načela bilansiranja, računovodstvenih standarda i falsifikovanjem. Takvi izveštaji su štetni za sve korisnike finansijskih izveštaja.

Značaj finansijskih izveštaja je veliki, prvenstveno jer pruža korisnicima neophodne informacije za donošenje različitih odluka. Investitorima su potrebne informacije iz finansijskih izveštaja, da bi mogli proceniti sadašnju i očekivanu finansijsku poziciju preduzeća, kako bi doneli prave odluke o investiranju i ulaganju u isto. Na osnovu izveštaja investitori, takođe donose odluke o prodaji ili zadržavanju akcija i proceni sposobnosti preduzeća da isplati dividendu. Investitori se mogu posmatrati u užem i širem smislu. U užem smislu investitori su potencijalni ulagači u preduzeće, dok u širem smislu investitori su i vlasnici akcija (akcionari).

Finansijski izveštaji predstavljaju sliku poslovanja jednog preduzeća, njegovu likvidnost, solventnost, sposobnost izmirivanja obaveza, te stoga i te kako su važni zaposlenima istog preduzeća. Zahvaljujući izveštajima, zaposleni mogu dobiti informacije o stabilnosti i profitabilnosti poslovanja preduzeća i mogućnosti obezbeđenja plata i izdataka vezanih za zarade. (Kostić, A. 2017., str. 8-22).

2. MATERIJAL I METODE

Da bi se obezbedili adekvatni uslovi koji omogućavaju razvoj preduzeća i njegov opstanak na tržištu, pretpostavlja se savremeno upravljanje njegovim poslovanjem i razvojem. U tom kontekstu uočava se izuzetan značaj analize poslovanja preduzeća koja je spremna da "kreira" informacije relevantne za savremeno upravljanje. Pritom se u

sveukupnoj analizi teži ka potpunom obuhvatu svih relevantnih podataka i informacija, bilo da se radi o vrednosnim (novčanim) ili količinskim (naturalnim) podacima i informacijama. U skladu sa tim, analiza finansijskih izveštaja prvenstveno je orijentisana na vrednosne ili novčane podatke i informacije obelodanjene u finansijskim izveštajima. Prema tome, analiza finansijskih izveštaja usmerena je prvenstveno na kvantitativne finansijske informacije i zbog toga se u stručnoj literaturi često naziva još i kvantitativnom finansijskom analizom. Koliko je taj segment analize važan u uslovima tržišnog okruženja i tržišta kapitala verovatno da nije ni potrebno posebno naglašavati. Obično se smatra da tri najvažnija područja dominantno određuju nastanak i razvoj finansijske analize (analize finansijskih izveštaja). Ta najvažnija područja u gotovo svakom preduzeću su: finansijsko upravljanje, upravljačko računovodstvo i finansijsko računovodstvo. Ističe se da je računovodstvo "univerzalni poslovni jezik - poslovni esperanto", a finansijska analiza, koja je prvenstveno zasnovana na finansijskom računovodstvu i računovodstvenim informacijama, omogućava primenu tog jezika u svim poslovnim situacijama (Wilson R. M. S., McHugh G., 2000). Analiza finansijskih izveštaja dominantno teži i svoj pogled usmerava na budućnost, naglašavajući one aspekte poslovanja koji su relevantni za opstanak na tržištu, a to su, pre svega, sigurnost i uspešnost (efikasnost) poslovanja. Posmatrano samo sa finansijskog aspekta, analiza poslovanja za potrebe menadžera mora obuhvatiti analizu finansijskog rezultata, finansijskih uslova, finansijske strukture i promena u finansijskoj strukturi (Robson A. P., 1988). U tom kontekstu, celokupna analiza finansijskih izveštaja može se definisati i kao proces primene različitih analitičkih sredstava, metoda i tehnika pomoću kojih se podaci iz finansijskih izveštaja pretvaraju u upotrebljive informacije relevantne za savremeno upravljanje preduzećem.

Prilikom sastavljanja sumarnog izveštaja o realizaciji analize finansijskih izveštaja, ne treba težiti preteranoj preciznosti, jer kost/benefit analiza pokazuje da je za to potrebno mnogo vremena i po prirodi stvari troškovi u tom slučaju znatno prevazilaze ostvarene ili buduće koristi, a važno je istaći da i aproksimativna informacija pravovremeno dostavljena korisniku može imati vrlo veliku vrednost u procesu upravljanja poslovanjem i razvojem preduzeća, a pri tome su troškovi njenog kreiranja neuporedivo manji. Sa druge strane, neblagovremena informacija, bez obzira na svoju preciznost, ima za korisnika samo istorijsko značenje i nije upotrebljiva za upravljanje, a naročito za projekciju orjentisanu ka budućnosti. Uobičajena analitička sredstva i postupci koji se najviše koriste u standardnoj analizi finansijskih izveštaja su (Cooper C., 1997):

- komparativni finansijski izveštaji koji omogućuju sagledavanje promena u toku vremena (više obračunskih perioda);
- sagledavanje tendencija promena pomoću serije relevantnih indeksa;
- agregatni finansijski izveštaji sa pozicijama pregrupisanim tako da obezbede što ekonomičnije izvršenje analize;
- analiza pomoću pokazatelja (finansijski, pojedinačni, sumarni, sistemski i sintetički)
- posebne-nestandardne analize (predviđanje toka gotovine, analiza promena u finansijskom položaju, izveštaj o promenama bruto profita, analiza tačke pokrića).

3. REZULTATI

Značaj i važnost analize finansijskih izveštaja moguće je i nužno razmatrati prvenstveno sa aspekta savremenog upravljanja poslovanjem i razvojem preduzeća. Analiza prethodi procesu upravljanja ili, preciznije rečeno, prethodi procesu planiranja koji čini sastavni deo adekvatnog upravljanja. Za takvo upravljanje planiranje je veoma važno, jednom rečju, ono je ključ potencijalnog uspeha finansijskih menadžera. Svaki kvalitetan i dobar finansijski plan mora uvažavati poželjne osobine preduzeća i njegove potencijalne (najčešće latentne) slabosti. Primarni zadatak analize finansijskih izveštaja upravo je u tome da prepozna te dobre osobine preduzeća kako bi se sve prednosti mogle iskoristiti, ali je neophodno istovremeno prepoznati i slabosti preduzeća kako bi se mogla preduzeti korektivna akcija. Da bi se osigurala finansijska stabilnost preduzeća, finansijski menadžer mora planirati svoje buduće finansijske uslove, a njegovo planiranje mora započeti analizom finansijskih izveštaja.

Analiza finansijskih izveštaja stvara, dakle, informacionu osnovu za potrebe upravljanja, tj. odlučivanja. Međutim, potrebno je voditi računa o tome da je pristup analize finansijskih izveštaja problematici odlučivanja samo parcijalni pristup, koji iako obuhvata skoro sve suštinske elemente za donošenje poslovne odluke, ipak ne obuhvata celinu. S tim u vezi, potrebno je naglasiti da je poslovna odluka determinisana namerom ili svrhom koja se želi postići, raspoloživim informacijama i promišljanjem, tj. prosuđivanjem o sadašnjem i budućem poslovanju preduzeća.

Analiza finansijskih izveštaja, prema tome, obezbeđuje informacije kao bazični input na osnovu koga je moguće promišljanje i prosuđivanje poslovanja preduzeća u svrhu donošenja adekvatnih odluka, tj. savremenog upravljanja. Međutim, informacije koje proizlaze iz te analize nisu sveobuhvatne i ne osiguravaju razmatranje celine poslovanja preduzeća. Tu se uočavaju određena ograničenja u eventualnoj univerzalnosti primene analize finansijskih izveštaja za celokupne potrebe upravljanja. Ta analiza osigurava, naime, samo finansijske informacije, koje iako su vrlo važne za upravljanje, ipak nisu sveobuhvatne. Uočeni nedostatak analize finansijskih izveštaja kao preduslova procesa upravljanja ne eliminiše tu analizu iz pripreme informacija za potrebe upravljanja, ali prilikom prosuđivanja njenog

značaja potrebno je voditi računa i o tom ograničenju koje proizlazi iz parcijalnog pristupa problematici upravljanja. Do sada smo značaj analize finansijskih izveštaja razmotrili samo sa aspekta savremenog upravljanja preduzećem. Zbog toga smo u obavezi da naglasimo da su za informacije koje potiču iz te analize zainteresovani i drugi korisnici, a kao takvi najčešće se ističu sledeći (Bernstein L. A. 1984):

- kreditori
- investitori (vlasnici)
- menadžeri
- analitičari fuzije i akvizicije preduzeća
- revizori i
- ostali zainteresovani korisnici.

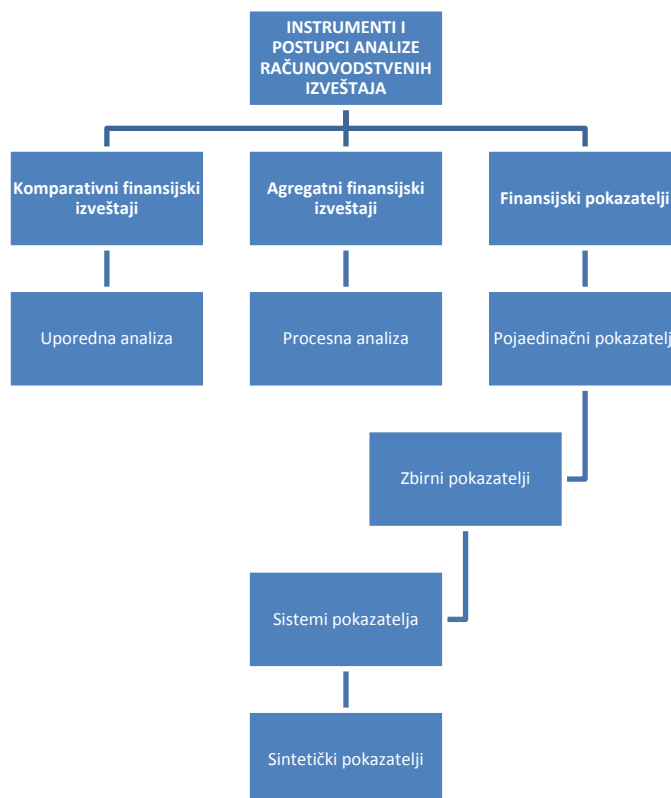
Zavisno od korisnika informacija i njegovih parcijalnih interesa naglašava se značaj pojedinih segmenata ukupne analize finansijskih izveštaja. Tako na primer, kratkoročnog kreditora prvenstveno zanimaju informacije o likvidnosti preduzeća, dugoročni investitor najviše je zainteresovan za informacije o zaduženosti preduzeća, vlasnici preduzeća (akcionari) zainteresovani su za dugoročnu profitabilnost i sigurnost kapitala itd.

Nasuprot tome, menadžment preduzeća suštinski je zainteresovan za sve aspekte poslovanja, pa mu je s obzirom na to važna analiza finansijskih izveštaja kao nedeljiva celina.

4. DISKUSIJA

U procesu analize finansijskih izveštaja moguće je koristiti više različitih postupaka, koji su, pre svega, utemeljeni u raščlanjivanju i upoređivanju. Komparativni finansijski izveštaji koji služe kao podloga za sprovođenje uporedne analize mogu se razmatrati u kontekstu upoređivanja. Radi bolje preglednosti, klasifikacija osnovnih instrumenata i postupaka prikazana je na slici 1.

Slika 1. Prikaz instrumenata i postupaka analize finansijskih izveštaja

Izvor: prema Vukša, S., Andžić, S. Analiza finansijskih izveštaja preduzeća, Akcionarstvo – časopis za menadžment, Vol. 22, No. 1, 2016., str.21

Radi bolje preglednosti, klasifikacija osnovnih instrumenata i postupaka prikazana je na slici 1.

Uparednom analizom nastoje se sagledati tendencija i dinamika promena pojedinih pozicija temeljnih finansijskih izveštaja. Na osnovu sagledavanja tih promena prosuđuje se koliko je uspešno i sigurno poslovanje posmatranog preduzeća. Nasuprot tome, agregatni finansijski izveštaji, koji služe kao podloga za sprovođenje procesne analize, mogu se razmatrati u kontekstu raščlanjivanja. Procesna analiza omogućava uvid u strukturu finansijskih izveštaja. Problematika analize finansijskih izveštaja ne iscrpljuje se postupkom upredne i procesne analize. U tom kontekstu najznačajniji su pokazatelji analize finansijskih izveštaja pa se obično govori o pojedinačnim pokazateljima, sumarnim, sistemima pokazatelja i sintetičkim pokazateljima.

Sva dokumentacija koja prati poslovne događaje mora da se sliva u računovodstvo preduzeća (Stošić Mihajlović, Lj., 2017). Jedino dokumentacija koja je pravilno sortirana i računovodstveno obrađena može da bude podloga za pripremanje Izveštaja na osnovu kojih će stručne službe pripremiti analizu poslovanja kao putokoza u kom pravcu u budućnosti treba usmeravati poslovanje i funkcionisanje preduzeća.

Upravljanje poslovanjem preduzeća obavlja se donošenjem odluka na različitim organizacionim pozicijama i na različitom nivou odgovornosti. Odluka u preduzeću znači angažovanje raspoloživih resursa i očekivanje rezultata tog angažovanja. Da bi donešena odluka bila efikasna i efektivna, potrebno je da se zasniva na blagovremenim, relevantnim i pouzdanim informacijama. Najčešći izvor informacija donosiocima odluka potiče iz računovodstvenog informacionog sistema. Računovodstveni informacioni sistem zadužen je za prikupljanje podataka, obradu ili procesiranje podataka, upravljanje bazom podataka i generisanje izveštaja različitih namena. Od informacija iz računovodstvenog informacionog sistema se očekuje da budu relevantne, blagovremene i pouzdane zbog karaktera koje ima knjigovodstvo kao dokumentovana i strogo formalizovana evidencija zasnovana na potpunom i trajnom sakupljanju i sistematskom, hronološkom i stvarnom sređivanju podataka u vezi sa nastalim individualnim poslovnim događajima koji se vrednosno mogu prikazati. Sve promene se beleže hronološkim redom, na osnovu originalnih dokumenata sačinjenih u pismenoj formi u momentu nastanka poslovnog događaja. Iz računovodstvenih dokumenata je vidljivo: između kojih pravnih lica se odvija transakcija, koja odgovorna lica u tome učestvuju, identifikacioni elementi pravnog lica, mesto, vreme, sadržaj i vrednost transakcije. Zbog toga, knjigovodstveni dokumenti i podaci imaju karakter dokaznog sredstva, a to nije slučaj sa ostalim evidencijama. Prezentiranje obrađenih informacija eksternim i internim korisnicima koji pokazuju uspešnost odlučivanja i finansijski položaj preduzeća kao posledicu odlučivanja, računovodstvo vrši u vidu bilansa ili finansijskog izveštaja. Ovaj izveštaj, iako nastaje u računovodstvu, odgovornost je rukovodstva preduzeća.

Preduzeće, po pravilu, koristi pored sopstvenih izvora finansiranja (sopstveni kapital) i pozajmljene izvore finansiranja na dug i kratak rok za koje plaća njihovu cenu tj. kamatu. S tim u vezi prirodno je zapitati se da li preduzeće po osnovu pribavljenog kapitala i kratkoročnih sredstava ostvaruje dobitak ili gubitak. Stopa neto prinosa na ukupan kapital bez korekcija po osnovu ušteda na porezima izražava ostvarenu zaradu odnosno stvarno ukamaćenje ukupno uloženog kapitala odnosno sredstava. Cena pozajmljenog kapitala i kratkoročnih sredstava izražena je kamatnom stopom. No, budući da preduzeće u principu koristi više pozajmljenih izvora finansiranja sa različitim kamatnim stopama uporedivosti radi sa stopom neto prinosa na ukupan kapital neophodno je utvrditi prosečnu cenu odnosno prosečnu kamatnu stopu pozajmljenih izvora finansiranja iz odnosa troškova kamata i prosečno pozajmljenih izvora finansiranja. Tako utvrđena prosečna cena odnosno kamatna stopa uporediva je sa stopom neto prinosa na ukupan kapital, pri čemu stopa neto prinosa na ukupan kapital izražava ostvarenu zaradu od upotrebe a prosečna kamatna stopa izražava plaćenu cenu za pozajmljene izvore. Relacija između stope neto prinosa na ukupan kapital i prosečne kamatne stope na pozajmljene izvore može da bude trojaka:

1. stopa neto prinosa na ukupan kapital je jednaka prosečnoj kamatnoj stopi na pozajmljene izvore finansiranja. U takvim okolnostima finansijski rezultat (finansijski leveridž) iz finansiranja je neutralan, jer koliko se zarađuje po osnovu upotrebe pozajmljenog kapitala i kratkoročnih sredstava toliko se plaća u vidu cene kreditoru odnosno zajmodavcu. Drugim rečima, preduzeće po osnovu pozajmljenih izvora finansiranja niti dobija niti gubi;
2. stopa neto prinosa na ukupan kapital je viša od prosečne kamatne stope na pozajmljene izvore finansiranja. U takvom slučaju finansijski rezultat (finansijski leveridž) iz finansiranja je pozitivan, jer se po osnovu upotrebe pozajmljenog kapitala i kratkoročnih sredstava više zarađuje nego što se plaća u vidu cene kreditoru odnosno zajmodavcu. Drugim rečima, preduzeće po osnovu pozajmljenih izvora finansiranja ostvaruje dobitak;
3. stopa neto prinosa na ukupan kapital je niža od prosečne kamatne stope na pozajmljene izvore finansiranja. U takvoj situaciji finansijski rezultat (finansijski leveridž) iz finansiranja je negativan; po osnovu pozajmljenog kapitala i kratkoročnih sredstava preduzeće ostvaruje gubitak.

5. ZAKLJUČAK

Već pri samom sastavljanju finansijskih izveštaja mora se voditi računa o osnovnim karakteristikama informacija koje se mogu dobiti iz ove anize. Zastarela ili neprecizna informacija je neupotrebljiva, a takođe i informacija koja je tačna, ali je njen postupak dobijanja suviše komplikovan i skup, nije poželjna za preduzeće. Zbog toga se mora

naći optimalan odnos između svih atributa koje odlikuju informaciju i sa tim povezanih troškova. Tek pod tim uslovima kreirana informacija, pravovremeno dostavljena korisniku, imaće veliku upotrebnu vrednost u procesu savremenog upravljanja poslovanjem preduzeća. Deo osnovnih metoda koje se koriste u procesu analize finansijskih izveštaja sagledali smo u ovom napisu. U tom pogledu, možemo zaključiti da komparativni finansijski izveštaji služe kao osnova za sprovođenje uporedne analize, dok agregatni finansijski izveštaji služe za procesnu analizu. Metoda uporedne analize se može najbolje objasniti kao metod poređenja jednog predmeta u dva različita perioda. Da bi se moglo pravilno pristupiti ovoj metodi trebalo bi da budu ispunjeni određeni uslovi:

1. U preduzećima je neophodno voditi jednoobraznu evidenciju;
2. Potrebno je obezbediti jednak vremenski interval za koji se vrši analiza;
3. Moraju se upoređivati srodne grupe podataka;
4. Ako se upoređivanje vrši između preduzeća mora se voditi računa o veličini preduzeća, delatnosti itd.

Za razliku od uporedne analize, metoda procesne analize se koristi za sagledavanje strukture određenog i složenog predmeta analize. Ova metoda se može posmatrati kroz: vremensko, predmetno i mesno raščlanjavanje. Za primenu ove metode koriste se agregatni finansijski izveštaji.

Opšti zaključak je da je primena bilo koje od ovih metoda u celokupnom procesu analize nužnost, ali je moguća za adekvatnu primenu samo ukoliko se ispune neophodni preduslovi u pogledu pripreme materijala relevantnog za analizu, njegove obrade na najekonomičniji način i rezultati adekvatno prikažu i dostave u obliku odgovarajućih informacija

REFERENCE

- Andrić, M., & Krsmanović, B. (2009). Uloga revizije u korporativnom upravljanju. u: Zbornik radova simpozijuma računovođa i revizora Srbije, Zlatibor
- Bernstein, L. A. (1984). *Analysis of Financial Statements*, Homewood, Illinois, Richard D. Irwin, Inc., pp. 211
- Cooper, C. (1997/98). *Accounting Tools*, Homewood, Illinois, Richard D. Irwin, Inc., pp. 160-164.
- Kostić, A. (2017). Savremeni oblik sastavljanja i revizije finansijskih izveštaja na primjeru poslovanja međunarodne organizacije – regional school of public administration (RESPA). Doktorska disertacija, Internacionalni - Univerzitet u Novom Pazaru, departman ekonomija, str. 8.
- Lovre, I. (2014). "Uloga i značaj računovodstva i revizije u korporativnom upravljanju", Škola biznisa, No. 1, pp. 69-79. 30
- Majstorović, A. (2014). Kontrola i revizija, VSEM, Kragujevac, str. 2.
- Đorđević, M. (2004) Korporativno upravljanje - geneza, modeli i problemi. Privredna izgradnja, vol. 47, br. 3-4, str. 191-212.
- Higson, A. (2003). *Corporate financial reporting - theory and practice*. London: Sage Publications.
- Robson A. P. (1988). *Essential Accounting for Managers*, London, Cassel Publishers Ltd., p. 99.
- Stošić Mihajlović, Lj. (2017). Organizacija proizvodno poslovnih sistema, VŠPSS, Vranje, str. 211
- Vidaković, S. (2007). *Finansijski due diligence privrednih društava*. Novi Sad: Fakultet za uslužni biznis 4.
- Vidaković, S. (2009). *Revizija -osnova kompetentnosti, kredibiliteta, poverenja*. Novi Sad: Fakultet za uslužni biznis, str. 5.
- Vukša, S., & Anđić, S. (2016). Analiza finansijskih izveštaja preduzeća, *Akcionarstvo – časopis za menadžment*, Vol. 22, No. 1, 2016., str.21
- Wilson, R. M. S., & McHugh, G. (n.d.). *Financial Analysis - A Managerial Introduction*, London, Cassel Educational Limited, p. 16-20.